

Ірина Пісулінська

ШЛЮБНІ ПОДАРУНКИ

Як ми вже з вами з'ясували, на „весіллі“ у тварин, як і в людей, є музика, пісні і танці! А яка ж весільна урочистість без подарунків? Вони – чудовий спосіб виявити свою прихильність. Є у тварин і подарунки!

Частування для нареченої

Подарунки! Ну, хто ж не любить їх отримувати? І дарувати – теж приємно, адже подарунок приносить радість милій серцю людині.

А ось для деяких видів павучків зробити подарунок „нареченої“ – це ще й шанс залишитися живим, адже самки павучків відзначаються канібальськими нахилами. Смачна мушка у подарунок тамує голод агресивної „нареченої“ і відвертає її увагу від апетитного „жениха“. Якщо ж подарунок не вгамовує апетит самички, „нареченому“ не завадять швидкі ніжки. Переважно самець менший за самку і достатньо рухливий, аби вчасно втекти. А забариться – „наречена“ не відмовиться від дармової їжі, яка крутиться в неї під носом, і перетвориться на „вдову“.

Про ритуальні пісні та танці у тварин читай у „КОЛОСКУ“, № 7/2012

Павук пісаура (Pisaura)

Емпідна муха

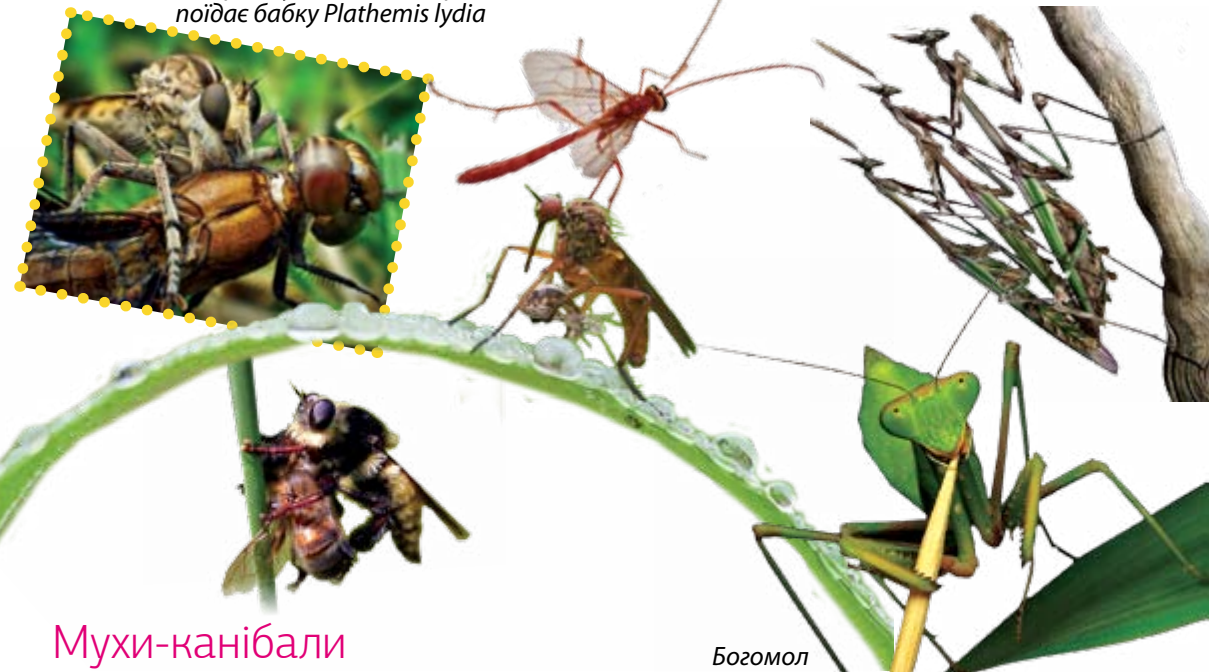
Самець павука *Pisaura*, натрапивши на слід готової до спарювання самки, ловить мушку, замотує її у павутину і формує пухкий срібний кокон. Знайшовши самицю, він дарує їй цей запакований смаколик. Самичка наближається, впинається хеліцерами в кокон і висмоктує мушку. Саме цей момент найсприятливіший для самця, який хоче залишити по собі нащадків.

„Нешлюбні“ манери

Варто зазначити, що багато павуків, які здійснюють ритуал обдаровування самички, не завжди мають на меті вгамувати її апетит. Часто такий ритуал слугує сигналом до спарювання. Тоді голодний самець сам висмоктує кокон з мушкою ще до зустрічі з „нареченою“ або забирає свій подарунок назад після шлюбної церемонії. Ось такий невихований павучок. Можливо, саме для того, щоб навчити інших павуків добрих манер, павучиха і з'їдає кривдника?

Ктир виду *Triorla interrupta*, що поїдає бабку *Plathemis lydia*

Богомоли

Мухи-канібали

Богомол

Подарунками супроводжуються залицяння мух з родин ктирів (*Asilidae*), бітаків (*Bittacidae*), богомолів (*Mantidae*) та товкунчиків або „танцюючих мух“ (*Empididae*). Як і павуки, самці цих хижих комах приносять „коханій“ мушку, щоб не ризикувати власним життям і випадково не потрапити на „весільний стіл“ замість страви.

Жива природа

Частування у нехижих

У нехижих тварин ритуал пригощання нареченої є проявом готовності обох тварин до спарювання. Деякі тропічні клопи приносять коханим у подарунок насіннячко фікуса. Птахи пірникози дарують жмут травички з дна водоймища. А самець комахи скорпійниці звичайної (*Panorpa communis*) з родини скорпійниць (*Panorpidae*) годують своїх обраниць з вуст в уста, відригуючи під час спарювання крапельки рідини, які самки приймають як частування. Оце так любові! А зазвичай скорпійниці живляться свіжими трупами тварин або нектаром квітів.

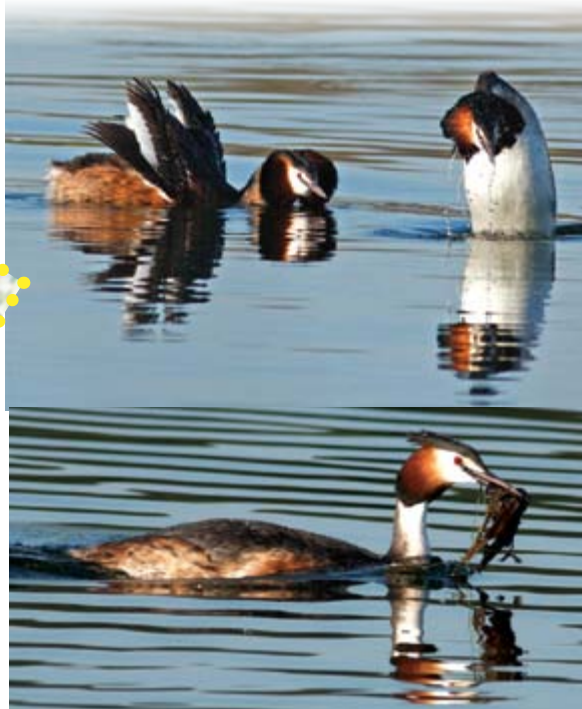
Самці деяких комах пригощають самичку власною слинкою, інші – імітують годування, торкаючись ротом до рота. Таку імітацію зоологи називають ритуальним годуванням. А нам такий ритуал нагадує поцілунки.

Конкурс умільців

Серед товкунчиків є деякі види (наприклад, альпійська муха-кравець), представники яких за допомогою павутинних залоз плетуть легенький кулястий кокон-балончик чи дивовижну крихітну вуаль. Для самців, які плетуть вуалі та балончики, подарунок потрібний не для захисту від голодної самки. І смачна мушка, і красива кулька, і вуаль є матеріалізованою пропозицією „руки і серця”. Вони не лише виконують роль подарунків, але й демонструють майстерність самця. Самці-умільці збираються у зграйки і літають, показуючи свою вправність. Критерії вибору „нареченого” знають лише „наречені”.

Скорпійниці звичайні
(*Panorpa communis*)

Пірникози

Пірникози

Не все, як у людей

Шлюбні церемонії з демонстрацією предмета як сигналу до спарювання, а не частування, є порівняно молодими інстинктами. Вони, як і інші шлюбні ритуали, успадковуються, і тварини народжуються зі складними інстинктами.

Натомість у людей весільні традиції та ритуали передаються з покоління в покоління інформаційними каналами. Ще сто років тому українські дівчата готували весільний посаг (вишивані рушники, гаптований одяг, постільну білизну), щоб показати своє вміння майбутньому чоловікові. І не дивно, адже життя в шлюбі вимагає багатьох навичок: вміння куховарити та доглядати за дітьми, здійснювати дрібний ремонт, прибирати житло тощо. Подружжя удосконалює ці навички впродовж всього життя.

У тварин, навпаки, майстерність демонструють переважно самці. Самці птахів будують гнізда або принаймні починають їх будувати, а деякі з них на період спарювання будують альтанки і дуже ретельно та зі смаком прикрашають їх. Про це ми поговоримо наступного разу.

Далі буде.

